

DUVARLARI YIKMAK

HAYATA VE İNSANA DAİR ŞAŞIRTICI
VE SARSICI SOHBETLER

Bahadır Yenişehirlioğlu

Türkiye’de “kişisel gelişim” oldukça ilgi gören bir alan, olmalı da elbette. Üzerine kitaplar yazılıyor, seminerler veriliyor ve daha nice etkinlik düzenleniyor ki insan kişisel olarak gelişsin değil mi? Naçizane tespitim odur ki herkes kişisel olarak oldukça geliştii! Ancak bu başarının meyvelerini maalesef toplumsal anlamda toplayamıyoruz. Özü unutmak, mazarini bilmemek, tarihine yabancılaşmak, biz odaklı değil ben merkezli olmak toplumsal sorunların çözümünde ne kadar etkili oldu?

Hâlen şikâyet ettiğimiz, düzeltilmesi noktasında umudumuzu her geçen gün kaybettiğimiz toplumsal defolarımızı hangi terzi düzeltebilir? Değirmek istediğim temel nokta; kişisel olarak gelişime o kadar önem verdik ki insanı insan, toplumu toplum yapan değerleri unuttuk sanki... Yani kişisel olarak çok başarılı insanlar olmak bugünkü tabiriyle modumuzu yüksek tutmak, güne enerjik başlamak bunlar elbette güzel şeyler ancak toplumsal anlamda bir gelişmeye ihtiyacımız yok mu?

Elbette toplum bireylerden oluşur ve bireylerin bireysel olarak kendilerini geliştirmeleri mühimdir ancak bireysel gelişmeyi toplumsal gelişmeyle taçlandırmadıkça içinde bulunduğu toplumdan memnun olmayan kişisel olarak

gelişmiş insanlar sürüsünden fazlası değiliz. Tam da bu sebeple eleştirilerim, ifadelerim, betimlemelerim veya hicivlerim okuyucumu şaşırtabilir ancak takdir edilmelidir ki insanı uyandırmak için bir fısıltı yeterli olacakken toplu uyandırmak için çığlıklar atmak, dikkati diri tutmak gerekir.

Kalkıştığım işin zor olduğunu biliyorum ancak burada mefkûremin yüceliğine sığınyor; okuyucularımın anlayışına güveniyor ve kelamın gücüne inanıyorum. Ezcümlle; kişisel olarak yeterince geliştiğimiz ve bencilliği bırakıp artık toplumsal bir gelişmeye ihtiyacımız olduğu kanaatindeyim.

Keyifli okumalar dilerim...

Bahadır YENİŞEHİRLİOĞLU

MASKE

“Nedir yüzündeki o sahte acı?
İstemesen de dünyaya haykırır kendini, gerçek sancı.
Peki ya o hilekâr gülümsemen;
Onu hangi maske perdeler söyle, vicdanın hakikatine
güçenmeden?”

“Ermiş biliyordu aslında sualinin cevabını, ama zavallı muhatabını kendine getirmeyi derdi. Bana söyle bakayım neden maskelisin? Muhatabı ermişin gözlerine baktı ve gerçeği saklamasının beyhude olduğunu anladı. Herkes bu âlemde böyle olduğu için. Başka türüsünü beğenmiyorlar.”

Derviş muhatabına acıyarak baktı ve devam etti:

“Celladının önünde eğilen ve son kez onu affeder diye soy-suzlaşan zavallı gibi mi?”

Günümüz akıl hocaları, bizden daha ahlaklı değiller ki ne hakla sürekli neleri yapmamız ve neleri terk etmemiz gerektiğini bize dayatıyor? Aslında yapmamız gereken sadece durmak, durup hesaplaşmak. Çünkü bu hız çağı dedikleri insan zihninin içdiş edilmesinden başka bir şey değil.

Siz hiç aynaya baktığınızda başka birinin yüzüne bakıyormuş gibi tuhaf bir duygu yaşadınız mı? İşte geçenlerde tam da böyle bir şey yaşadım, aynada göz göze geldim kendimle. Sordum, “Sen Bahadır mısın?” diye. Dik dik, sanki bir yabancıymışım gibi baktı bana. İyice odaklandı gözlerimiz birbirine. Ama nedense soruları da hep ben sordum. Kendime iyice baktım ve dedim ki “Haydi Bahadır, çek şimdi kendi özünü dara.” “Bak bakalım, kaç Bahadır var bağrında? Bu gördüğün gerçekte sen misin, yoksa senden içeri bir sen mi var? Varsa bir sen; yolu doğru mu, eğri mi?”

Niye böyle düşündüm biliyor musunuz? Her gün milyonlarca insan kendine yalan söylüyor çünkü. İçimizde başka başka kişiler, binlerce farklı karakter var. Maalesef her an kendimizi maskeleyen ihtiyacı duyuyor, dosdoğru, sıratımüstakim üzere olmak varken her gün farklı renkte bir maske takıyoruz. Verdiğimiz sözü unutup başka yollara sapıyor, bambaşka rollere bürünüyoruz. Biliyoruz ki insan herkese, her konuda, her düzeyde yalan söyleyebilir, herkesi çeşitli

amaçlar ve çıkarlar doğrultusunda yanıltma eğilimi gösterebilir. İnsan en azından nefis sahibi olması dolayısıyla bu potansiyele sahiptir. Özellikle de günümüzde bu yeteneğini kullanmaktan da hiç çekinmez insan! Yani çağımızda insanın en sık rastlanılan huyu “Şaşmaktır!” dersek çok da yanılmayız. Bu iddiamı kanıtlamak da oldukça kolay.

Haydi, soralım şimdi kendimize ne kadar yalancıyız diye. Çağın en büyük sorunu bu değil mi? Aslında, hakikatin ölümünden sonra ortaya çıkacağı bu dünya sahnesinde, siretimiz başka, suretimiz başka telden çalmıyor mu? Hatta ermişin dediği gibi: rengârenk boya küpüne düşüp arkadaşları arasında “Ben renkli bir tavus kuşuyum.” diye böbürlenlen çakallara benzemiyor mu insan?

En iyisi, siz de aynayı tutun yüzünüze, bakın bakalım ne görünecek gözünüze? Kendi iç sesinizin size verdiği cevaplar ne kadar da sarsıcı ne kadar da manidar öyle değil mi? İşte bu durum bir gerçeği de gözler önüne seriyor aslında. İnsan, yalnızca kendisine yalan söyleyemez. İnsan kendisini sorguladığı anda, vicdan ve dürüstlük çarklarının dişlileri, kusursuz bir şekilde birbirine kenetlenir ve erdem makinesini çalıştırır. Bu otokontrol sistemi kibir dağlarında gezen, kendisini kusursuz gören insana, alimallah sefalet kuyusunun dibini boylatır bir anda! Bu mekanizma çalıştığında, yaptığı tüm riyakarlıkları kendisine gösteren bir sinema salonunun, seyirci koltuğuna oturur insan. Kontrol artık kendinde değildir, olaylara keyfince müdahale edememekte, acizlik içinde yaşananları seyretmektedir.

O nedenle belki de yeri geldiğinde açıkça, “Acaba nezaketimizin, gülümsememizin altında maskelenmiş bir kibir

mi var?” diye sormalıyız kendimize. Korkusuzca yüzleşmeli, aynaya bakıp doğruluktan neden kaçtığımızı düşünmeliyiz. Gözlerimizi hakikate neden perdelediğimizi sorgulamalıyız. Çünkü insan perdenin gerisindeki, ruhunun o güzelliğini bir fark etse kim bilir hayatında neler değişir, dönüşür, güzelleşir.

Ne dersiniz, doğruluk o kadar zor mu? Bizleri yorgun kılan yaşam mı, yoksa taşıdığımız o maskeler mi? Acaba yüzümüzdeki maske düşünce gerçek kişiliğimiz de çıkar mı ortaya? Yoksa her çıkardığımız maskenin altında, bir yenisi mi var?

Gelin bir film düşünelim. Bu filmin senaristi yürek, yönetmeni adalet, başrolü vicdan, kötü karakteri de insan olsun. Dolandırıcının biri elleri kelepçeli, polis nezaretinde götürülürken tüm mahalleli toplanır ve bir rabarba olur.

“Aaaa çok iyi biriydi!

Kendi hâlinde, suskun bir insandı.

Hiç beklemezdim, sakın başı önünde bir çocuktu.”

Herkes şaşkınlık geçiriyor olsa da suçlunun ne kadar saygıdeğer bir insan olduğunu anlatır dururlar. Oysa o adam, tüm bu suçları işleyebilmek, herkesi aldatmak için takmıştır o iyilik maskesini. Hem de kendi adanmışlığından bihaber, ruhundaki karanlığı maskeleymiştir. Hiç düşünmemiştir bile maskesinin bir gün nerede, nasıl düşeceğini.

İşte bu maskeler gerçek hayatları, gerçek duyguları, gerçek düşünceleri saklar. Bu maskeler günümüzde yozlaşmanın en büyük dostu; dürüstlük, ahlak ve hakkaniyet gibi faziletlerin ise en büyük düşmanıdır.

Öncelikle bu tespitler; karanlık bir evrende ışık zerresi arayan umut avcıları için kötümser ifadeler olarak algılanabilir,

ancak bir doktorun hastanın canı yanacak diye yaralı organa neşter vurmaması ne kadar yanlış ise aynı şekilde sosyal bir aksaklıkla ilgili çözüm yolları aramak için merhametli davranmak da aynı derecede yapılan büyük bir hata olacaktır. Sorunu bütün çıplaklığı ile ortaya koymakta ve buna ilişkin çözümler bulmaya gayret göstermekte fayda görüyorum.

Mesela doksanlı yıllardan itibaren diğer kullanıcılarla iletişim kurma imkânı sağlayan “sosyal medya” kavramı girdi hayatımıza. Aynı televizyon gibi, sürprizlerle, heyecanlarla, umutlarla dâhil oldu yaşamımıza. Dünyamızı değiştirmeye namzet bu projenin, bugün geldiği nokta hakikaten kontrolsüz bir ilerleyişi gözler önüne sermiyor mu?

Çünkü ikinci, üçüncü ve daha nice kişiliklerle dâhil olduk biz bu dünyaya. Başka başka isimler, maskeler taktık kendimize. Ardından da bir süre sonra taktığımız maskelerin kölesi olduk. Dışımız düzgün, hatta cilalı! Giydiğimiz elbiseler, taktığımız takılar, ayakkabılarımız, aile bireylerimiz, hepsi sosyal medyada maskemizin renkleri oldu. Her gün, her an mutlu ve hiç yoksunluk yaşamayacak kadar da zenginiz. Sattığımız cakaların alıcısı çok olunca ruhlarımızı maskelemek de normalleşiyor elbet. İnsan, kalbindeki maskeyi sıyırmadan, yüzündeki maske de sıyrılmıyor maalesef. Hatta kendimiz için seçtiğimiz maskeler bir imaj kaygısıyla giderek daha da güçleniyor ve nefes almamızı zorlaştırıyor. Aynen uzaydan gelen tanımlanamaz bir parazitin içimizde varlığını sürdürmesi ve bizi kontrol etmeye başlaması gibi. Psikoloji ve psikiyatri bilimlerinde “sosyal medya bağımlılığı” başlığında makaleler yazılmaya, eserler verilmeye başlandı çoktan.

Sosyal medyanın yarattığı maskelerin yanında gerçeklik algımızı bozan başka bir yönü daha var. Bu da sahte bilginin yaygınlığı. Sosyal medya zamanla resmen bir bilgi çarpıtma aracı hâline geldi. Sanal dünya artık itibar suikastlarının yapıldığı, yalan haberlerle kitlelerin duygularının istismar edildiği bir mecraya dönüştü.

Bunların dışında daha tehlikeli bir boyutu da siber zorbalık ve siber saldırılar. Dünya devletleri, bu mecrada teknoloji maskesi altında, evlerimize kadar girip parmak izimizi almadı mı, yüzümüzü taramadı mı?

Kısacası hayatımıza giren sosyal medya zamanla kullandığımız bir araç olmaktan çıkıp bilakis bizi kullanan bir efendi hâline dönüştü. Bize “gündem” adı altında dayattığı konular hakkında konuşmayı dikte ediyor. Popülerlik ve gündemde kalma yolu da bu oyuna ortak olmaktan geçiyor. Maalesef içimize sinmese de gerçek bu!

Fakat akla ilk olarak şu soru gelebilir: Sonuçta bu gündemi de yaratan insanlar, bu gündemler de belli başlı samimi duygulardan yola çıkılarak hazırlanmış ve zamanla kartopu etkisi yaratmış bir sürecin ürünü değil mi? Madem açık konuşuyoruz, bu konuya bakış açımızı biraz değiştirelim o zaman. Şöyle düşünelim, sosyal medya bir mabet, gündemi belirleyenler de bu mabedin tanrıları. Kullanıcılar ise kullar, ibadet ise gündeme ilişkin paylaşımlar yapmak, sosyal medyaya girmek. Kullar, sahte bir cennette mutluluk yakalamak için görevlerini yerine getiriyor, yani sosyal medyaya giriyor, etkileşim yaratıyor ve tanrılar tarafından belirlenen gündeme dâhil oluyorlar. Bu sayede de huzura kavuşacaklarını zannediyorlar çünkü toplum büyülenmiş bir şekilde, toplu

bir hareketle, önlerinde yürüyenlerin ayak izlerine basarak gündemde olana katkıda bulunuyorlar. Yani sosyal medya insanlara takması gereken bir maske dağıtıyor ve gösterilmesi gereken tutumu da öğütüyor. O sırada kullanıcının gerçek duygu durumu, hakikaten ne hissettikleri, acısı, sancısı, umudu ya da mutluluğu kimsenin umurunda olmuyor. Üstelik bir süre sonra ruhumuzu, benliğimizi, gerçekliğimizi maskelerin ardında saklamak bizim tercihimize dönüşüyor. İçimizdeki karanlıkla savaşmak bir yana, o karanlığı, gerçekmiş gibi sunarak geleceğimizi şekillendiriyoruz. O maskenin ardında saklanan karanlığımız, maalesef gerçeğimiz olmaya başlıyor. Hiç şüphenez olmasın, tanrılar da bu işi mutlulukla karşılıyor.

Açıkçası tarafsız bir gözle bu mecraya baktığımızda, kullanıcıların mutluluklarını anlamak pek de zor değil. Tam da istedikleri gibi geliyor olaylar. Çoğu kişinin içindeki canavarı, kızgınlığı, acı kazanını görebiliyoruz. Bastırılmış öfkelerin, nasıl da algı operasyonlarına malzeme edildiğini... Bu maskeli ruhların; intikam içgüdüsünün esaretinde hem kendini hem de etrafındakileri, karanlığa ve kargaşaya çektiğini fark edebiliyoruz. Fakat zihni yapısı iğdiş edilmiş kullar bunun farkında değil!

Herkes kendinden geçmiş bir hâldeyken asıl olan gündemi yakalamak, vaat edilen takdir cennetine alınmak, belki hayatında görmeyeceği insanlar tarafından onaylanmak... Gerçi bu duyguların hepsini siz dâhil herkes bir anlık da olsa yaşamıştır değil mi?

İşte bu durum üretkenliğimizi öldürüyor, özgünlüğü yok ediyor, kendi başına bir şeyler ortaya çıkarma hevesimizi törpülüyor. Elbette acılar paylaştıkça azalır, mutluluklar

paylaştıkça çoğalır, ancak özgünlük dediğimiz biricik kavramın kıymetini unutmayalım lütfen. Yani içiniz kan ağlarken gündem gülüyor diye dudaklarımızın kenarından kendinizi duvara asmanıza gerek yok! Yani çok mutluyunuz popüler kültür ağlıyor diye göz pınarlarımızın önüne baraj dikmeye, set çekmeye gerek yok! Herkes aynanın karşısına geçip tüm bunları kendine sormalı.

Farkında değiliz ama bu yozlaşma, bu sahtelik ve bu hastalıklı riya hâli, belli bir süre sonra hayatımızın bir parçası hâline geliyor. Bu maskelenme ruhumuzun yüzüne işliyor. Günlük hayatımızda envaiçeşit maskeyle dolaşan, her selamı, her kelamı sakıncalı olan robotlara dönüşüyoruz. Dokunuyoruz ama hissetmiyoruz, ağlıyoruz ama acı çekmiyoruz, gülüyoruz ama mutluluğu bilmiyoruz, beğeniyoruz ama sevgiyi görmüyoruz. Robotik olarak kodlanıyoruz aslında kodladığımızı zannederken. Biz şimdilerde yapay zekayı kullanan robotlar ürettiğimizi tartışıyoruz, oysa her birey yapay zekayı kullanan robotlara dönüştürülmeye başlanmış durumda zaten.

Böylesine pervasızca ilerleyen, freni patlamış bir kamyon hızında sürüklenen bu yürüyüşün akıbetinin korkunç olacağı maalesef aşikâr. Burada niyet ne üzüm yemek ne bağcıyı dövmek. Asıl amaç yenen üzümün tadını almak, gerekirse dayak yiyen bağcının acısını hissetmektir. Riya kuyusundan kurtulmak için samimi duyguların ipine sarılmamız.

Yalan hayatların, sahte mutlulukların suni pambeliği ruh adına bir karanlığa dönüşmeye hazır ve nazır bir şekilde pusuda beklemektedir. Bu tehlikeli yükselişi, bir kartalın avını yakaladıktan sonra öldürebilmek amacıyla yerden metrelerce yukarı çıkarmasına benzetebiliriz. Yeterince yükseldikten

sonra çıkılan her metre akılmanın Őiddetini yükseltecek bir azaba dönüşür. İŞte bu ölüm de üretkenliğin ve zgn bir birey olmanın lmdr.

Kullandığımız maskeler zamanla yüzümüze yapışıyor, bedenimizin bir parçası hâline geliyor, gerçek duyguların dünyasında savunmasız kalıyoruz, her Őeyin hakiki olduğu diyarlarda korkakça yürüyoruz. Savunmasızız... Dünyayı maskelerden ibaret zannediyoruz, herkesi kendimiz gibi maskeli ve yapay zannediyoruz. Bu bir toplumun karşı karşıya kaldığı en büyük felaketlerden bir tanesidir.

Ne yapacağız peki? Bu maskelerden nasıl kurtulacağız? Aslında bunun yanıtı çok basit: Ölmeden önce lerek. Zihindeki, kalpteki maskeleri kaldırarak. Dosdoğru olup sıratı-müstakim üzere olduğumuz, aynaya baktığınızda gözlerimizi kaırmadığınız, yüzümüzdeki son maskeyle dirileceğimizi anladığımız zaman kurtuluruz. Ruhlarımızı, maskelerin ardına saklamak yerine, herkesin bizden “emin” olduğu bir hayat sürerek kurtuluruz.

Sakın kimseye haksızlık yapmayın! Çünkü o maskelerin ardında aynı zamanda biricik bir insan var. Ruhunu iyilikle bezenmiŐ, keŐfedilmeyi bekleyen bir insan. Maskeyi indirmeden bilemezsiniz ki. O maske düŐmeden o ruh görünmez çünkü.

Haydi, maskeleri çıkartıp atalım, duygularımızı belli etmekten korkmayalım, mimiklerimizi zgrleŐtirelim. Bize dayatılanlara boyun eğmeyelim. Kendi kimliğimizi, kendi karakterimizi kendimiz Őekillendirelim.